

- หัวข้อวิจัย** : แนวทางการกำหนดหัวข้อวิจัยและประเด็นการวิจัยทางศิลปะไทยใน
กระบวนวิชาการศึกษาเฉพาะเรื่องของสาขาวิชาศิลปะไทย ภาควิชา
ศิลปะไทย คณะวิจิตรศิลป์
- ผู้วิจัย** : นายสีปศักดิ์ แสนยาเกียรติคุณ

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อรวบรวมหัวข้อและประเด็นของงานวิจัยทางศิลปะไทยในกระบวนวิชาการศึกษาเฉพาะเรื่องของสาขาวิชาศิลปะไทย ภาควิชาศิลปะไทย คณะวิจิตรศิลป์ และเพื่อหาแนวทางการพิจารณาหัวข้อและประเด็นของงานวิจัยทางศิลปะไทยแก่นักศึกษาสาขาวิชาศิลปะไทย ภาควิชาศิลปะไทย คณะวิจิตรศิลป์

การวิจัยเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) นำเสนอข้อมูลโดยใช้วิธีการพรรณนา ประชากรและกลุ่มตัวอย่างทำการศึกษาจากหัวข้อรายงานการวิจัยทางด้านศิลปะไทยในกระบวนวิชาการศึกษาเฉพาะเรื่อง (Individual Study) ตั้งแต่ปีการศึกษา 2530 – 2553 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล มีแบบบันทึกข้อมูล ใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล การศึกษาข้อมูลภาคเอกสาร (Documentary Research) ทำการค้นคว้าเพิ่มข้อมูลและรายงานวิจัยการศึกษาเฉพาะเรื่อง ของสาขาวิชาศิลปะไทยที่มีความเกี่ยวข้องกับหัวข้อและประเด็นการวิจัยทางศิลปะ ทำการวิเคราะห์โดยวิธีการจำแนกและจัดหมวดหมู่ประเภทของงานทางศิลปะ พื้นที่ ระยะเวลา และสถานที่ทำการศึกษา อธิบายแปลความถึงปรากฏการณ์ของการเรียนการสอนของกระบวนวิชาการศึกษาเฉพาะเรื่อง เพื่อนำเสนอแนวทางในการกำหนดหัวข้อและประเด็นการวิจัยทางศิลปะไทย

ผลการรวบรวมหัวข้อและประเด็นของงานวิจัยทางศิลปะไทยในกระบวนวิชาการศึกษาเฉพาะเรื่องของสาขาวิชาศิลปะไทย ภาควิชาศิลปะไทย คณะวิจิตรศิลป์ พบจำนวน 342 เรื่อง ที่มีการศึกษาตั้งแต่ปี พ.ศ.2530 – 2553 ครอบคลุมประเด็นของการศึกษา ได้แก่ รูปแบบทางศิลปะ โครงสร้าง องค์ประกอบ आयुสมัย วัสดุ เทคนิค เรื่องราว ความเชื่อที่เกี่ยวข้อง ประเพณีและพิธีกรรมที่เกี่ยวข้อง การจัดการ และกลุ่มชาติพันธุ์

ครอบคลุมประเด็นต่างๆ ได้แก่ สถาปัตยกรรมทางพุทธศาสนา และองค์ประกอบงานสถาปัตยกรรมไทยและพื้นถิ่น สถาปัตยกรรมพื้นถิ่น ประเภทต่างๆ ได้แก่ เรือนพักอาศัย และสถาปัตยกรรมความเชื่อ สถาปัตยกรรม (การวางผัง) สถาปัตยกรรมที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มชาติพันธุ์หรือรูปแบบ (Style) ได้แก่ พม่า ไทใหญ่ ไทลื้อ จีน และตะวันตก ภูมิสถาปัตยกรรม ประติมากรรมทางพุทธศาสนา และประติมากรรมปูนปั้น จิตรกรรม ประเภทต่างๆ ได้แก่ จิตรกรรมฝาผนัง จิตรกรรมพื้นผ้า (ภาพพระบฏ) และจิตรกรรมบน

กระจก ศิลปกรรมลวดลาย ประเภทต่างๆ ได้แก่ ลวดลายศิลปะไทย ลวดลายศิลปะล้านนา ลวดลายศิลปะพม่า ลวดลายศิลปะไทใหญ่ ลวดลายศิลปะไทลื้อ และลวดลายศิลปะจีน งานพุทธศิลป์ ประเภทต่างๆ ได้แก่ แท่นแก้ว (ฐานชุกชี) ธรรมมาสน์ อาสนา (เตียงพระเจ้า) เครื่องสูง และตุ๊ก งานหัตถกรรม ประเภทต่างๆ ได้แก่ เครื่องประดับ เครื่องปั้นดินเผา เครื่องแกะสลักไม้ เครื่องโลหะ เครื่องจักสาน ฝาและสิ่งถักทอ เครื่องจักสาน เครื่องเงิน เครื่องดนตรีล้านนา การจัดการศิลปะ (พิพิธภัณฑ์) โดยมีงานวิจัยที่ไม่เกี่ยวข้องกับงานทางด้านศิลปะไทย ได้แก่ ความเชื่อวิญญาณสิ่งศักดิ์สิทธิ์ ยานพาหนะ และพืชพันธุ์

งานวิจัยทั้งหมดครอบคลุมสถานที่ที่ทำการวิจัย ได้แก่ จังหวัดเชียงใหม่ จังหวัดลำปาง จังหวัดลำพูน จังหวัดแม่ฮ่องสอน จังหวัดเชียงราย จังหวัดพะเยา จังหวัดน่าน จังหวัดอุตรดิตถ์ จังหวัดสุโขทัย จังหวัดกำแพงเพชร จังหวัดตาก กรุงเทพมหานคร และสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

ผลการวิจัยได้ แนวทางในการพิจารณาหัวข้อและประเด็นของงานวิจัยทางศิลปะไทย มีแนวทางการพิจารณาประเด็นงานวิจัยทางด้านศิลปะไทย ต้องมีเทคนิควิธีในการหาหัวข้องานวิจัยทางศิลปะไทย ใช้เกณฑ์ที่ใช้พิจารณาในการเลือกหัวข้อปัญหาวิจัยทางด้านศิลปะไทย และมีเทคนิคการหาหัวข้อวิจัยทางศิลปะไทยจากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ทั้งนี้ ผลการวิจัยได้นำเสนอถึงประเด็นข้อผิดพลาดในการเลือกหัวข้อปัญหาการวิจัยทางด้านศิลปะไทย พบว่า นักศึกษาไม่มีการรวบรวมข้อมูลก่อนที่จะทำให้ทราบปัญหาการวิจัยอย่างชัดเจน การสืบค้นหาข้อมูลที่มีอยู่แล้วไม่ควรมาแหล่งใดแหล่งหนึ่ง ไม่ทราบข้อปัญหาและความมุ่งหมายของการวิจัยทางศิลปะไทยที่ชัดเจน ไม่ทราบแหล่งของการเก็บรวบรวมข้อมูล เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ตลอดจนการสรุปผลหรือข้อยุติต่าง ๆ ที่มีผู้ศึกษามาก่อนหน้า การไม่อ่านผลงานวิจัยของบุคคลอื่น ไม่มีความรู้พื้นฐานทางทฤษฎีหรือไม่มีทฤษฎีที่เป็นพื้นฐานทางการวิจัย และไม่มีข้อตกลงเบื้องต้นไม่ชัดเจน ทำให้การวิจัยนั้นไม่กระจ่างชัด

ประเด็น การประเมินหัวข้อปัญหาการวิจัย มีแนวทางคือ เป็นเรื่องที่น่าสนใจ ตรงกับความหวังของสาขาวิชาศิลปะไทย นักศึกษาต้องสนใจปัญหานั้นอย่างแท้จริง มีความรู้ความสามารถ และทักษะพื้นฐานของเรื่องที่จะทำการศึกษาเพียงพอที่จะศึกษาวิจัยเรื่องนั้น ๆ สามารถออกแบบเครื่องมือวิจัย แบบทดสอบ และอุปกรณ์อื่น ๆ มีเวลาและงบประมาณเพียงพอที่จะทำให้อาจสำเร็จได้ ปัญหา ประเด็น และหัวข้อ มีความสำคัญ และตรงกับโครงสร้างกลุ่มวิชาการศึกษาย่อยของสาขาวิชาศิลปะไทย ตลอดจนควรได้รับความร่วมมือจากผู้เกี่ยวข้อง โดยคำนึงถึงความสามารถของอาจารย์ที่ปรึกษา และบุคคลที่นักศึกษาจะขอให้เป็นผู้ให้ข้อมูลว่า มีความถนัด ความรู้ ความสามารถที่จะให้ข้อมูลต่างๆ ได้มากน้อยอย่างไร